

Oide

Tacú leis an bhFoghlaim
Ghairmiúil i measc Ceannairí
Scoile agus Múinteoirí

Supporting the Professional
Learning of School Leaders
and Teachers

Turas Foghlama an Scoláire a Shaibhriú tríd an gCur Chuige Comhtháite

Seisiún a Trí

Intinní Foghlama do Sheisiún a Trí

I rith an tseisiúin seo:

- Déanfar cíoradh ar luach an phobail teanga agus ar ról an ábhair dhílis chun feasacht teanga agus chultúrtha na scoláirí a fhorbairt.

Ábhar Dualgais do Shonraíocht Ghaeilge na Sraithe Sóisearaí - T1

Oide

An Roinn Oideachais
Department of Education

Circular Letter 0086/2024

To the Principals and Boards of Management of Second-Level Schools and Special Schools, and to the Chief Executives of Education and Training Boards

Prescribed material for Junior Cycle Irish

Specification for Junior Cycle Irish: Irish-medium schools (T1) (2023) and

Specification for Junior Cycle Irish: English-medium schools (T2) (2023)

(For students presenting for Final Examination in 2027, 2028 and 2029)

Introduction

The Department of Education wishes to inform the management authorities of second-level schools, and of special schools providing students with a Junior Cycle programme aligned with level 3 of the National Framework of Qualifications, of the updated prescribed material for the second and third year of the Specification for *Junior Cycle Irish: Irish-medium schools (T1) (2023)* and the Specification for *Junior Cycle Irish: English-medium schools (T2) (2023)*.

This update arises from a review of the list of texts, undertaken by the National Council for Curriculum and Assessment (NCCA), as announced in 2023. These prescribed materials apply to the cohort of students who will undergo final examination in 2027, 2028 and 2029.

This circular sets out the prescribed materials for:

- The Specification for *Junior Cycle Irish: Irish-medium schools (T1) (2023)* which is aimed at native speakers and learners of Irish who study subjects, other than English, through the medium of Irish.

And

- The Specification for *Junior Cycle Irish: English-medium schools (T2) (2023)* which is aimed at students who use Irish as a second language and are mainly in schools which operate through the medium of English.

Those reading this Circular should note that the prescribed texts listed in circular 0015/2023 are superseded by this Circular.

- Amhrán an Chuigéil
- Beauty Deas an Oileáin
- Port na bPúcaí
- An Saol Rúnda
- Filleadh ar an gCathair
- Labhairamach.com

An tÁbhar Dílis

Cumtar an litríocht don phobal teanga agus is sampla é **d'ábhar dílis** ina mbíonn réimse leathan réimeanna agus stíleanna teanga i gceist, a chabhraíonn leis an scoláire agus é i mbun forbairt teanga.

Sonraíocht Ghaeilge na Sraithe Sóisearaí (T1),
CNCM, 2023, lch 17)

An tÁbhar Dílis - Cad é?

Samplaí:

cláir raidió,

Úrscéalta,

podchraoltaí,

amhráin

míreanna ó YouTube ...

Cad iad na samplaí d'ábhar dílis ó liostaí litríochta CNCM a mbaineann tú úsáid astu atá in oiriúint do do sheomra ranga Gaeilge?

Feasacht Teanga agus Ábhar Dílis

Oide

*Baineann múinteoirí lán-Ghaeilge úsáid as an nGaeltacht go cumasach le feabhas a chur ar **scileanna teanga** daltaí agus ar a bhforbairt teanga féin araon. Déanann siad **ábhair dhílse a fhí isteach sa churaclam** go comhsheasamhach, éascaíonn siad eispéiris thumthacha, agus bíonn siad ag gabháil **d'fheabhas teanga leanúnach.***

(Comhairle na Gaelscolaíochta, 2024, Ich 17)

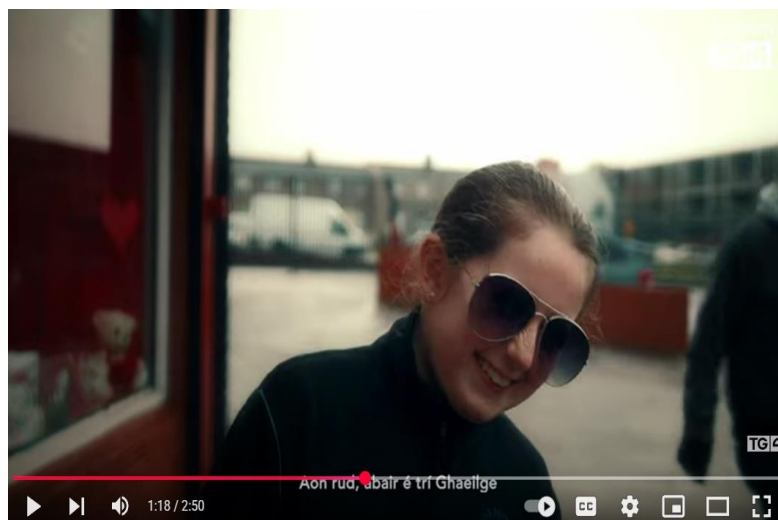

An Dr T.J. Ó Ceallaigh
An Dr Gabrielle Nig Uidhir

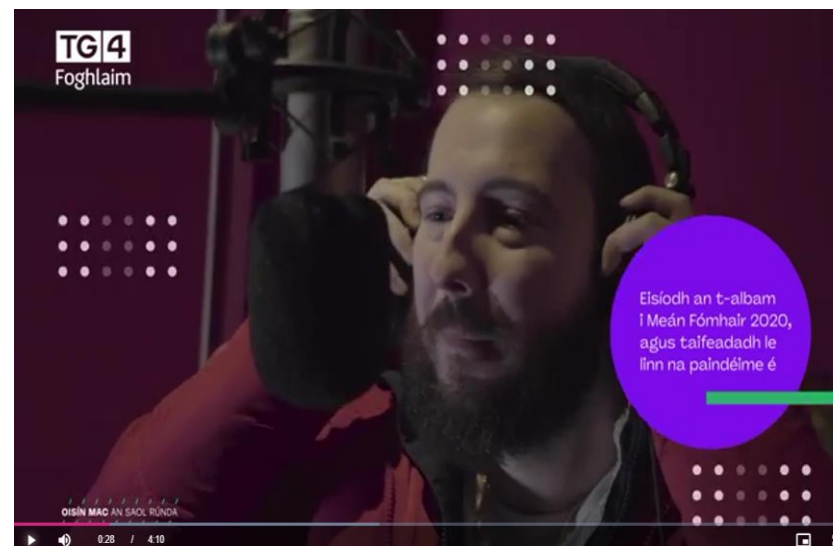
Pobal Teanga, Cultúr agus Ábhar Dílis

Oide

Is Linne Í

An Saol Rúnda

An tÁbhar Dílis

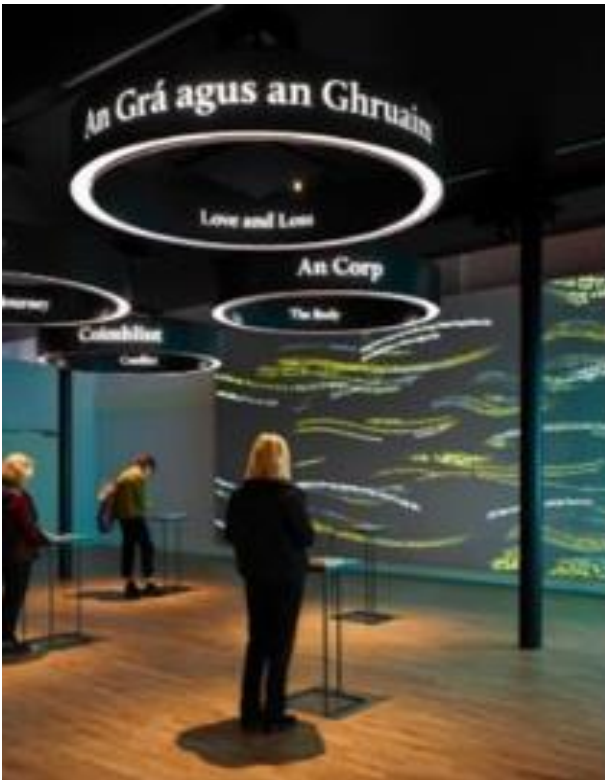
Cén bealach ar féidir linn leas a bhaint as ábhar dílis mar seo chun feasacht teanga agus chultúrtha na scoláirí a fhorbairt?

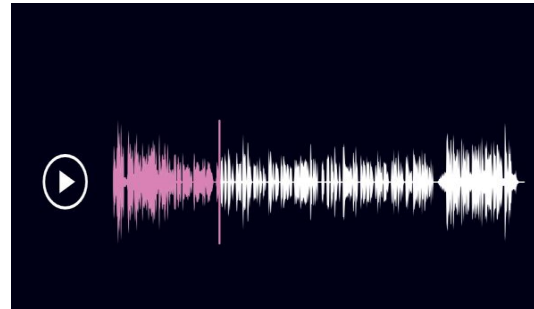

Ábhar Dílis agus Litríocht

Eiseamláir ag Músaem Litríochta na hÉireann, Baile Átha Cliath

MOLI Músaem
Litríochta na
hÉireann

Freastal ar
scoláirí

**Blas ar an mBeagán:
Duinnín agus an Cat
IMRAM**

Léifidh Biddy Jenkinson scéalta
bleachtaireachta a bhainfidh leis
an lorgaire Pádraig Ó Duinnín,
foclóirí agus cara le Sherlock
Holmes.

Short Story [Gaeilge](#) [Storytelling](#) [Victorian](#)

Freastal ar
mhúinteoirí

Ábhar Dílis: Tacaíocht do Litríocht Dhualgais don Chomhthéacs

Oide

Litríocht Dhualgais don
Chomhthéacs Scoile T1

‘Filleadh ar an gCathair’ le
hAilbhe Ní Ghearbhuigh

*‘Faoiseamh a
gheobhadsa
Ar mo ghrianán gealaí,
Mo chluas le hamhrán
tráchtá’*

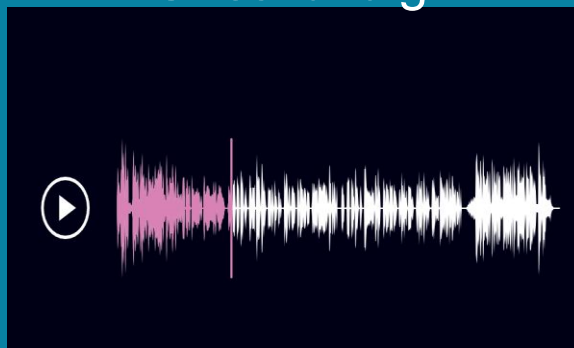

00:00

00:53

Tacaíocht Dhílis

‘Filleadh ón Antartach’
le hAilbhe Ní
Ghearbhuigh

(As Gaeilge ag 1 nóiméad)

Tacaíocht Dhílis

‘Faoiseamh a Gheobhadsa’
le Máirtín Ó Direáin

Ábhar Dílis: Tacaíocht do Litríocht T1 Litríocht na nDéise

Oide

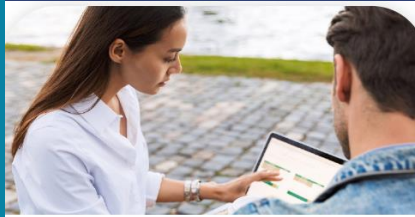
Litríocht T1
LabhairAmach.com

Tacaíocht Dhílis

Faigh Acmhainní ▾

Céard is Faisnéis
Bhréagach ann

Ó tharla go bhfuil an t-uafás ábhair ar fáil dúinn, tá sé tábhachtach a bheith in ann fáil amach cá chruinne agus...

Tacaíocht Dhílis

Guth Dílis
(Áine Uí Fhoghlú - A Saol)

Tacú leis an bhFoghlaim
Ghairmiúil i measc Ceannairí
Scoile agus Múinteoirí

Supporting the Professional
Learning of School Leaders
and Teachers

Breac Nóta ar Ghreamán

Cén tionchar atá ag an ábhar dílis
ar eispéiris foghlama na scoláirí?

An Dearadh Uilíoch don Fhoghlaim

Oide

Rannpháirtíocht

- Spéis agus Rogha
- Aoibhneas agus súgradh
- Cuspóir
- Comhoibriú agus Comhfhoghlaim
- Machnamh

Léiriúchán

- Eolas léirithe ar bhealaí éagsúla
- Teanga agus Siombailí
- Réamheolas nasctha le foghlaim nua

Gníomhaíocht agus Léiriú

- Freagraí ar bhonn pearsanta
- Cur in iúl agus Cumarsáid
- Spriocanna lánbhrí

Straitéisí a Roinnt

Cad iad na modhanna nó straitéisí éagsúla atá in úsáid agaibh sa seomra ranga faoi na trí phrionsabail don Dearadh Uilíoch don Fhoghlaim?

Rannpháirtíocht

Léiriúchán

Gníomhaíocht agus Léiriú

Beidh 5 nóiméad agat ag gach stáisiún.

Déanaigí plé agus scríobhaigí bhur modhanna nó straitéisí ar an smeach-chairt chuí.

T.F. 1.4: teanga labhartha chruinn, shaibhir, chanúnach a thuiscint

T.F. 1.5: idirdhealú a dhéanamh idir canúintí na Gaeilge

Spraoi le Canúintí

T.F. 1.5: idirdhealú a dhéanamh idir canúintí na Gaeilge

Guth an Scoláire

Ag foghlaim faoi chanúintí eile – buanna agus dúshláin

Scoláire 1

Scoláire 2

Ceist Mhachnaimh

Conas a fhorbraíonn tú
feasacht chanúna na scoláirí i
do sheomra ranga Gaeilge?

Guth an Mhúinteora

Oide

Straitéisí chun Feasacht Chanúna na Scoláirí a Fhorbairt

Karen Uí Casaide
Coláiste Cois Life,
Leamhchán, BÁC
Iar-bhunscoil T1

Cleachtas Comhoibríoch

Cleachtas Comhoibríoch – Cuid 1

Saothar Litríochta	Stáisiúin	Acmhainní
Toradh Foghlama		
Toradh Foghlama		

Oide.ie

Oide

Taca leis an bhFoghlaim
Ghairmiúil i measc Ceannairí
Scoil agus Múinteoirí

Supporting the Professional
Learning of School Leaders
and Teachers

Cleachtas Comhoibríoch – Cuid 2

Scileanna agus Straitéisí Éisteachta	Scileanna agus Straitéisí Éisteachta	Scileanna agus Straitéisí Éisteachta

Toradh Foghlama

Toradh Foghlama

An t-ionchuimsiú san áireamh:

Oide.ie

Oide

Taca leis an bhFoghlaim
Ghairmiúil i measc Ceannairí
Scoil agus Múinteoirí

Supporting the Professional
Learning of School Leaders
and Teachers

Cleachtas Comhoibríoch – Cuid 3

Saothar Litríochta	Ábhar Dílis	Acmhainní

Toradh Foghlama

Toradh Foghlama

An t-ionchuimsiú san áireamh:

Oide.ie

Oide

Taca leis an bhFoghlaim
Ghairmiúil i measc Ceannairí
Scoil agus Múinteoirí

Supporting the Professional
Learning of School Leaders
and Teachers

Cleachtas a Roinnt le Rannóg Eile

Oide

Tapaígí an deis seo plé a bheith
agat le duine ó scoil eile.

Pléigí na saothair a roghnaigh
sibh agus na tacaíochtaí atá in
úsáid agaibh.

Iarscoláire Tumoideachais ag Scaipeadh na Gaeilge go Domhanda

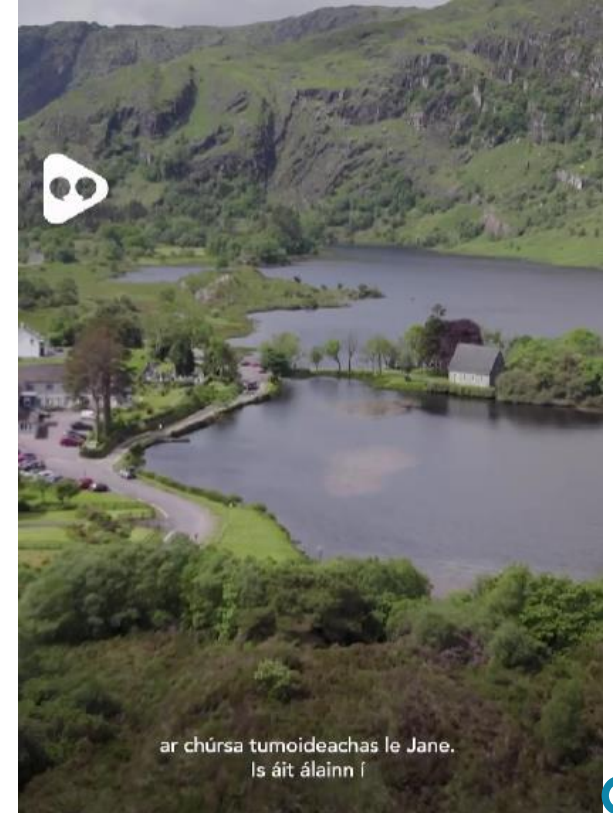

Oide

Feasacht teanga agus chultúrtha
*'Díríonn sé a aird freisin ar ghnáthúsáid
na teanga agus ar an gcultúr beo a
bhaineann leis an nGaeilge, le pobal
Gaeltachta agus leis an bpobal Gaeilge
go hidirnáisiúnta.'*

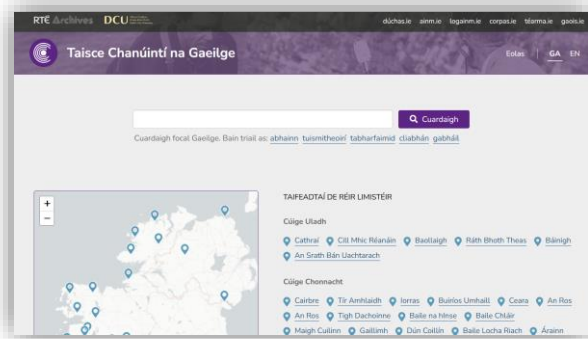
(Sonraíocht Ghaeilge na SS T1, 2023, Ich 13)

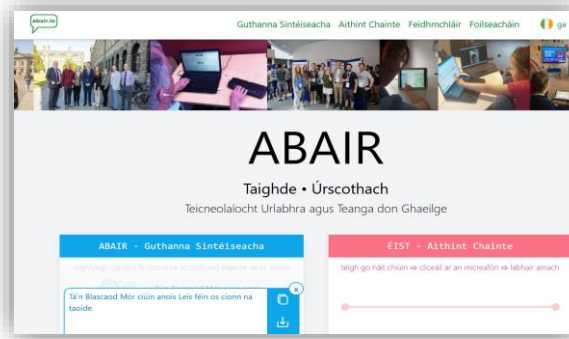
Acmhainní

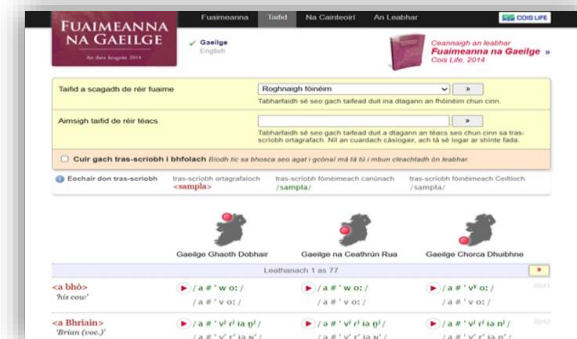
Oide

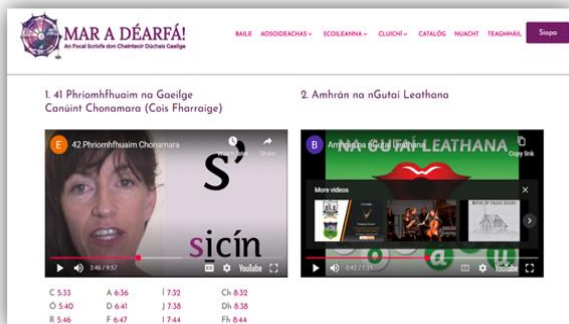
Canúint.ie

Abair.ie

Fuaimeanna.ie

Mar a Déarfá agus
Físeán na bhFuaimeanna

Snas.ie

Tuairisc.ie

Tacú leis an bhFoghlaim
Ghairmiúil i measc Ceannairí
Scoil agus Múinteoirí

Supporting the Professional
Learning of School Leaders
and Teachers

Acmhainní Dúinn Féin

Oide

Tacú leis an bhFoghlaim
Ghairmiúil i measc Ceannairí
Scoile agus Múinteoirí

Supporting the Professional
Learning of School Leaders
and Teachers

Deis Mhachnaimh

Ag smaoineamh ar an EFG seo, cad iad na rudaí ba mhaith leat a chur i bhfeidhm ar do mhodhanna teagaisc amach anseo?

Na féidearthachtaí laistigh de:

- **3** Lá
- **3** Seachtaine
- **3** Mhí

Tagairtí

Adler, R., Rosenfeld, L., Proctor I., agus Russel F. (2001). *Interplay: The Process of Interpersonal Communicating*, (Oxford University Press).

An Chomhairle Náisiúnta Curaclaim agus Measúnachta (CNCM) (2023). *An Ghaeilge sa tSraith Shóisearach, Scoileanna a fheidhmíonn trí mheán na Gaeilge (T1), Treoirínte don Mheasúnú Rangbhunaithe agus don Tasc Measúnaithe* (Baile Átha Cliath: CNCM). Ar fáil ag <https://www.curriculumonline.ie/ga-ie/junior-cycle/junior-cycle-subjects/gaeilge/>

An Roinn Oideachais agus Scileanna (ROS) (2015). *Creat don tSraith Shóisearach 2015*. (Baile Átha Cliath: Oifig an tSoláthair). Ar fáil ag <https://www.gov.ie/ga/foilsíuchan/05e2ab-none/>

An Chomhairle Náisiúnta Curaclaim agus Measúnachta (CNCM) (2024). *Príomhinniúlachtaí sa tSraith Shinsearach*. (Baile Átha Cliath: CNCM). Ar fáil ag https://ncca.ie/media/4jpg4wnt/key-competencies-in-senior-cycle_ga.pdf

An Chomhairle Náisiúnta Curaclaim agus Measúnachta (CNCM) (2023). *Treoirínte don Mheasúnú Rangbhunaithe agus don Tasc Measúnaithe*. Ar fáil ag https://www.curriculumonline.ie/getmedia/dbfe6af7-78ad-4ada-855b-5fc5660771d6/Treoirinte_Measunaithe_T1_MF2023.pdf

Tagairtí

An Chomhairle Náisiúnta Curaclaim agus Measúnachta (CNCM) (2021). *Treoirlínte le haghaidh Folláine sa tSraith Shóisearach*. (Baile Átha Cliath: CNCM). Ar fáil ag https://ncca.ie/media/3862/wellbeing-guidelines-for-junior-cycle_-ga.pdf

An Roinn Oideachais (RO) (2024). *Ábhar Dualgais do Scrúdú Gaeilge na hArdteistiméireachta i mí an Mheithimh 2027*. Ar fáil ag <https://www.gov.ie/ga/an-roinn-oideachais/ciorclain/%C3%A1bhar-dualgais-do-scr%C3%BAd%C3%BA-gaeilge-na-hardteistim%C3%A9ireachta-i-m%C3%AD-an-mheithimh-2027/>

An Roinn Oideachais (RO) (2024). *Liosta Téacsanna Ghaeilge na Sraithe Sóisearaí T1 agus T2 Liosta molta de théacsanna féideartha don chéad bhliain Meán Fómhair 2025 ar aghaidh*. Ar fáil ag <https://www.curriculumonline.ie/getmedia/3d5c45da-4318-4f85-af05-1437190a5e46/Liosta-Teacsanna-Ghaeilge-na-Sraithe-Soisearai-don-Chead-Bhliain-2025.pdf>

An Roinn Oideachais (RO) (2023). *Sonraíocht Ghaeilge na Sraithe Sóisearaí, Scoileanna a fheidhmíonn trí mheán na Gaeilge (T1) 2023*. Ar fáil ag https://oide.ie/wp-content/uploads/2023/09/Specification-for-Junior-Cycle-Irish-Irish-medium-schools_T1-IV-1-1.pdf

An Roinn Oideachais (RO) (2020). *Treoir dlar-bhunscoileanna Gaeltachta: Táscairí dea-chleachtais don Tumoideachas*. Ar fáil ag <https://www.gov.ie/ga/an-roinn-oideachais/foilseachain/tascairí-dea-chleachtais-don-tumoideachas/> (I gcomhpháirt le COGG).

Tagairtí

- An Roinn Oideachais (RO) (2020). *Tuarascáil an Phríomhchigire*. Ar fáil ag [tuarascail-an-phriomhchigire-mean-fomhair-2016-nollaig-2020-52d70b3f-3b6f-4c9c-940f-13.pdf](https://www.gov.ie/ga/an-roinn-oideachais/foilseachain/tuarasc%3%A1il-chigireachta-na-roinne-oideachais-2021-2023-agus-athbhreithni%C3%BA-t%C3%A9amach/)
- An Roinn Oideachais (RO) (2024). *Tuarascáil Chigireachta na Roinne Oideachais (2021-2023) agus Athbhreithniú Inmheánach 2024*. Ar fáil ag [https://www.gov.ie/ga/an-roinn-oideachais/foilseachain/tuarasc%C3%A1il-chigireachta-na-roinne-oideachais-2021-2023-agus-athbhreithni%C3%BA-t%C3%A9amach/](https://www.gov.ie/ga/an-roinn-oideachais/foilseachain/tuarasc%3%A1il-chigireachta-na-roinne-oideachais-2021-2023-agus-athbhreithni%C3%BA-t%C3%A9amach/)
- An Roinn Oideachais (RO) (2022). ‘Ag Tacú le Daltaí i Scoileanna Príomhshrutha a bhfuil Riachtanais Speisialta Oideachais Acu’ ar fáil ag <https://ncse.ie/wp-content/uploads/2022/04/Treoirinte-dlar-bhunscoileanna-Ag-Tacu-le-Daltai-i-Scoileanna-Príomhshrutha-a-bhfuil-Riachtanais-Speisialta-Oideachais-acu.pdf>
- Cambridge University Press & Assessment Cambridge. (2024). *Developing listening skills for C2 Proficiency – A Teachers Guide*. Ar fáil ag <https://www.cambridgeenglish.org/Images/620682-c2-proficiency-teacher-guide-for-listening.pdf>
- Cladagh Records (2022). *Beauty an Oileáin, Music and Song of the Blasket Islands*.
- Ní Chinneide, D. (2008). ‘Port na bPucaí’ in *Poll na mBabies* (Coiscéim).

Tagairtí

- Nig Uidhir, G. agus Ó Ceallaigh, T.J. (2004). *Croí-inniúlachtaí san oideachas lán-Ghaeilge: Creat chun foghlaim agus forbairt ghairmiúil múinteoirí san oideachas lán-Ghaeilge a threorú*. (Comhairle na Gaelscolaíochta) ar fáil ag <https://www.comhairle.org/>
- Ní Dhomhnaill, N. (2000). 'Ag Tiomáint Siar' in *Rogha Dánta: Selected Poems*. (New Island Books).
- Ó Ceallaigh, T.J., & Ó Laoire, M. (2021). *An Tumoideachas: Deiseanna agus Dea-Chleachtais*. Ar fáil ag <https://www.cogg.ie/wp-content/uploads/An-Tumoideachas-Deiseanna-agus-Dea-chleachtais.pdf>
- Ó Ceallaigh, T.J. & Ó Laoire, M. (2024). *Croí-inniúlachtaí san oideachas lán-Ghaeilge: Creat chun Foghlaim agus Forbairt Ghairmiúil múinteoirí san oideachas lán-Ghaeilge a threorú*. Ar fáil ag https://www.comhairle.org/gaeilge/wp-content/uploads/sites/2/2024/09/Comhairle-na-Gaelscolaiochta_Croi-Inniulachtai.pdf
- Ó Murchadha, N. (2012). *Idé-eolaíocht agus Daonteangeolaíocht na Gaeilge: Aird ar Éagsúlacht Teanga na Gaeilge* (Ollscoil Luimnigh). Ar fáil ag <https://researchrepository.ul.ie/>

Tagairtí

Specht, K. (2024). 'Level Up Your Classroom: The Power of Stations for Secondary Students'. (Flashlight Learning). Ar fáil ag <https://flashlight360.com/level-up-your-classroom-the-power-of-stations-for-secondary-students/#:~:text=Stations%20allow%20students%20to%20break,attitudes%20toward%20learning%2C%20and%20focus.>

Tedick, D.J. & Lyster, R. (2019). *Scaffolding Language Development in Immersion and Dual Language Classrooms*. (London: Routledge).

Uí Dhufaigh, M. (2012). *An Garda Córta* (Leabhar Breac).

Uí Fhoghlú, A. (2017). *Labhairamach.com*. (Cló Iar-Chonnacht).

Oide

Tacú leis an bhFoghlaim
Ghairmiúil i measc Ceannairí
Scoile agus Múinteoirí

Supporting the Professional
Learning of School Leaders
and Teachers

Focal Buíochais

Is féidir teagmháil a dhéanamh le Foireann
Ghaeilge *Oide* trí ríomhphost a chur
chuig eolas@oide.ie agus 'Gaeilge Iar-bhunscoile'
a chur mar líne ábhair.

Lean muid: [@Oide_PP_Gaeilge](#)

